

Годишен доклад за дейността на Сдружение “Балканка”

през 2024 г.

Уважаеми колеги,

В качеството си на председател на УС имам честта да представя доклад с обзор на извършените дейности през 2024г. Обемът на материалите и дейностите е огромен, затова в началото ще направя преглед на заложения дневен ред за 2024г. от предишното Общо събрание.

1. Дейности по протокол приет от ОС за 2024г.

1.1. Планирани до 3 посещения за обучение на младежи и студенти на реки за проблеми с мВЕЦ и други

Поради ангажираността, описана в следващите точки на доклада, тази дейност не беше осъществена по първоначалния замисъл.

Ще отбележа обаче, че за сметка на това наш представител (Димитър Куманов) участва в семинар по проблема с мВЕЦ в Република Македония, където направи демонстрационни презентации и проведе урок за рейнджърите в Национален парк Маврово.

Друг наш представител (Пенчо Пандъков) пък изнесе образователна лекция на тема „Реки без окови“ по време на фестивала „Варуша-юг“ край река Янтра в град Велико Търново.

Считаме дейността за изпълнена!

1.2. Прожекция на филм в София

Организирахме една прожекция по наша инициатива и с наше финансиране на филма DamBusters на 22.05.2024г. в София, в сградата на ЦУМ. След прожекцията имахме дискусия, на която се обсъдиха редица теми свързани с работата и въздействието на малките водноелектрически централи.

Считаме дейността за изпълнена!

1.3 Акция с ЛИДЛ

На 05.10.2024г. по поречието на река Тополница преди град Копривщица се състоя за 12-та поред година кампанията „Дай шанс на балканката“ по инициатива на сдружение Балканка и с подкрепата на ЛИДЛ България. Това дългогодишно партньорство има зад гърба си тонове изчистен боклук от десетки километри речни участъци; над 300 000 зарибени пъстърви и стотици включили се доброволци. През годините кампанията градира като двете организации все по-успешно си партнират в съвместните инициативи.

Тази година, в продължение на променената с времето политика на сдружението, при което се концентрираме не върху това да изсипваме просто едни чували с риби някъде, а върху

това как да съхраним, подобрим, възстановим дадено местообитание, отново се случи нещо уникално, което може би за пръв път Риболовен клуб прави в България – залесяване с черна елша – приоритетен вид на местообитание 91E0 от екологичната мрежа Натура 2000.

В акцията се включиха близо 90 доброволци. В ежегодната инициатива на ЛИДЛ България „Заедно за по-чисти реки” бяха събрани над 2 тона отпадъци и засадени 200 дръвчета.

Осъществяването на акцията беше резултат от продължителна процедура по съгласуване на отправеното „инвестиционно предложение“ за извършване на дейности около коритото на реката. Бяха извършени редица организационни дейности като цялостно планиране на бюджет, образователни материали, дейности, програма и участието на външна партньорска организация изискваше съгласуване на всичко и с отсрещната страна, за да се получи за нас изключително позитивния резултат.

Считаме дейността за изпълнена!

1.4. Провеждане на две зелени училища

Изключително успешна за нас беше годината от към образователни дейности. Акцията с ЛИДЛ на река Тополница по т.1.3 също може да се отнесе към зелените училища, доколкото същата включваше и образователни дейности и участието на доста деца, но първото същинско зелено училище тази годин беше посветено на река Черни Осъм.

Зелено училище „Черни Осъм 2024“

На 02.06.2024г. в партньорство с Природонаучния музей в с. Черни Осъм организирахме и успешно проведехме зелено детско училище, което включваше дейности в следните основни направления:

- Запознаване с биоразнообразието на реката, с акцент върху дънните безгръбначни;
- Риболовна техника и практика – спининг и муха;
- Запознаване с рибите на река Черни Осъм и обучение за тяхното разпознаване чрез рисуването им;
- Беседа с аниматор в музея за запознаване с флората и фауната на Централна Стара Планина, Защитени територии и дейностите на Природонаучен музей – Черни Осъм.

За акцията бяха изработени тематични тениски за децата и част от организаторите; множество образователни материали. А в обедните часове беше осигурена храна от местна пекарна. За финал всички деца получиха грамоти за участие.

Общия брой на децата, взели участие в училището надхвърли 50.

Отзвучите след училището бяха страхотни, а от музея в Черни Осъм имаме покана за провеждане на ново зелено училище и през 2025г.

Образователен детски лагер „С река на сърцето“

Уникалният по рода си речен фестивал, изцяло ориентиран към опазването на природата и природосъобразните практики край реката, се проведе за 4-та по ред година край водите на река Росица в периода 31.08-02.09.2024г.

Безспорно има голям плюс в това, когато провеждането на едно такова събитие стане традиция. От една страни ние като организатори сме по-спокойни, след всяко предходно събитие се прави разбор и се вадят изводи какво трябва да се подобри. От друга – хората от сега питат за новото издание на фестивала. Машабът на лагера край река Росица е най-голямото събитие, което организираме, включващо много инвентар и не без помощта и на всички доброволци. Основният извод, който беше направен от предните години, припряността в действията, ако мога така да се изразя, този път беше изчистен. За всяка от дейностите главните организатори, разработили програмата, Пенчо и Хелена, бяха оставили достатъчно време, така че всичко да се случва плавно без бързане. За зеленото училище имаме на практика почти цял ден, разделено на сутрешна и следобедна сесия.

Програмата включваше минимум следните дейности:

- гребане с каяк във водите на река Росица;
- биоразнообразието по река Росица (риби, птици, бозайници, влечуги, дънни безгръбначни и членестоноги);
- опознаване на горите и горската наука;
- риболов и риболовна техника;
- практически познания за оцеляване и живот в дивата природа;

- кръжоци по рисуване на речна система, гърнчарство, плъстене и други;
- много игри, песни, лагерен огън, плуване и водни забавления.

– „Искам да ловя риба! Искам да ловя риба!“ – беше мотото на вечерта.

Броят на децата в лагера надхвърли 70, а заедно с родители и гости цифрата беше значителна.

Считаме дейността за изпълнена!

1.5. Пресконференция в БТА(Fast Danube)

Дейността не е изпълнена в този вид. Беше направен обаче филм с предаването „Следите остават“ по БНТ на същата тема.

Освен това представители на сдружението дадоха безброй интервюта, засягащи екологичните теми и проблемите с водите.

Считаме дейността за изпълнена!

1.6. Културен проект на тема Води

На 23.06.2024г. по покана на CULTURAMA Water Live 2024 Festival отново излъчихме филма DamBusters, този път във Френския Културен Институт. След прожекцията също имаше дискуссионна беседа по темата.

Считаме дейността за изпълнена!

1.7. Протест срещу промени в ЗУТ

Този законопроект падна и затова дейността беше безпредметна. На 14.06.2024г. обаче организирахме друг протест срещу рудодобива в Босилеградска област, Република Сърбия.

Снимка: БГНЕС

Считаме дейността за изпълнена!

1.8. Тийм-билдинг на 15-16 юни

В истински празник се превърна станалата традиционна сбирка на членовете на сдружение Балканка, която се проведе в сърцето на Родопите, в местността Попини лъки, над ждрелото на река Буйновска.

Участниците имаха възможността да се разхождат сред природата, да ловят риба, да яздат коне или пък да са на сладка размисъл край басейна в следобедните часове.

Акцент на събитието беше пускането на свобода на първите контролирано излюпени и отгледани малки местни балкански пъстърви, с научно название македонска пъстърва / *Salmo macedonicus* в България. Пуснахме ги така, както трябва: техните родители дадоха половите си продукти съвсем близо до мястото, където след предварително проучване и научен подход, определихме да е дом на новите рибки. Благодарности и на служителите на Южното Централно Държавно Предприятие, които също ни съдействаха и ни дадоха ценна информация за реките в района и насоки относно мястото на зарибяване.

Считаме дейността за изпълнена!

1.9. Почистване на река Драговищица на 18 май

На 18.05.2024г. съгласно първоначалния план организирахме почистване на река Драговищица, с което отбелязахме традиционно Световния ден на мигриращите риби.

Ние от Сдружение Балканка за 9-та поред година отбелязахме този ден, провеждайки мащабно почистване на река Драговищица. Обхванахме участък с пунктове от близо 20км от трансграничната река, като в акцията се включиха над 70 доброволци, обединени и с една обща

цел – Да помогнем на една от най-красивите реки в България, над която са надвиснали редица опасности – от замърсяване, от минна дейност, от браконьерство, ВЕЦ ...

В резултат от нашите усилия и тези на доброволците, както и с любезното съдействие на Община Кюстендил, бяха събрани и извозени на определените за това места, приблизително 3000кг битов отпадък. Не мина без традиционните пластмасов стол, автомобилна броня, автомобилна гума и много, много пластмасови шишета, но определено намерихме реката значително по-чиста след мащабното почистване, което направихме преди 5 години и знаем, че има смисъл.

Считаме дейността за изпълнена!

1.9. Бюджет за комуникации

Определеният бюджет за комуникации, включващ спонсориране на постове в социалните мрежи, не е използван. Самите комуникационни дейности са съгласно т.5 (долу) и са осъществени напълно доброволно.

Считаме дейността за изпълнена!

1.10. Генетични проби

В рамките на проекта по т.2.4 са събрани генетични проби от всички уловени и впоследствие използвани като донори на полови продукти екземпляри.

Считаме дейността за изпълнена!

2. Други акции

2.1. Почистване на река Искър под язовир Панчарево – 13.04.2024г.

За втора по ред година подкрепихме организираното от местното сдружение Искър – София и WWF почистване на река Искър под Панчаревското езеро. Събрани бяха отново голямо количество боклуци.

2.2. Мониторинг на река Искър под Панчаревското езеро по програма на WWF – 11.05.2024г.

Наши представители се включиха доброволно да помогнат на Пенчо Пандъков, на когото в качеството му на ихтиолог беше възложено да извърши проучване на ихтиофауната на реката под езерото Панчарево. Резултатите бяха доста стряскащи за всички и абсолютно отчитащи влиянието, което оказва хидро-пикинга върху реките.

2.3. Проект Open River Programs, с бенефициент сдружение СДП Балкани, с подкрепата на сдружение Балканка

Въпреки, че сдружението не е бенефициент на проекта, основната дейност по проекта за инвентаризация на преградите във водосбора на река Янтра се изпълнява от членове на сдружението, което по начало е гаранция за смисъла на проекта и неговото отговорно изпълнение. Експертизата, която са натрупали по проекта безспорно ще ни помогне за бъдещите дейности. Успешно беше използвана за някои от преградите и платформата dams.reki.bg, която се поддържа от сдружението.

Продължителността на проекта беше 1 година, като се изпълни следното:

- инвентаризация на всички миграционни бариери в басейна на р. Янтра;
- приоритизиране на бариерите по отношение критерии, съчетаващи екологични ползи и постижимост от правна, техническа и икономическа гледна точка;
- правен анализ на процедурите и възможностите за премахване на бариери;
- хидробиологични проучвания на 10 съоръжения;
- идейни проекти за премахване и ориентировъчни ценови разчети за 3 съоръжения;
- работа със заинтересовани страни и комуникация.

Целта е при успешно изпълнение на дейностите, през следващата година да се започнат административни процедури за премахването на конкретни бариери.

2.4. Проект Salmo macedonicus

През 2024г. продължиха дейностите по този уникален за България проект. След като през първата година огромните усилия бяха хвърлени в посока проучване състоянието на реки и набелязване на донорни и акцепторни участъци и след като успяхме да излюпим първите рибки, през пролетта на 2024г. успешно освободихме създаденото поколение в реки от съответния подводосбор. В дейността бяха въвлечени и представители на ЮЦДП и на ЮЗДП, както и ИАРА, като при зарибяването на приток на река Буйновска, по молба на служители на ЮЗДП бяха записани и образователни видеа, с цел даване на насоки за по-ефективно зарибяване.

Голяма част от рибките бяха предварително маркирани с цветен подкожен еластомер.

През есента на 2024г. стартира следващата фаза от проекта. Беше решено дейностите да се съсредоточат върху водосбора на река Тунджа по чисто логистични причини. Не беше изключен и водосбора на река Места, с който успешно започнахме първата година.

След седем посещения на терен през месеците края на октомври до края на ноември, включващи и посещения в резервати в Централен Балкан, заедно със служители на парка, хайверът, който успяхме да добием и оплодим на брега на реката беше оставен за период около 50 дни до достигането му на подходяща фаза в стопанството в Тошков чарк. На два пъти, в края на декември и после началото на януари, 2/3 от оплодения хайвер беше заложен в импровизирани гнезда(кутийки) на дъното на подбрани реки, с което беше изпълнена важна фаза от проекта. Това се прави за първи път в България.

При всички теренни дейности участват доброволци на сдружението, като се включиха и членове на поне други три риболовни клуба.

Важен момент. Отново по инициатива на сдружението беше нает снимачен екип, който да направи филм и да документира дейностите по проекта, така че да разкаже положителната история по възстановяване на изчезнала популация или поне опитите за това. Финансирането ще е отново от партньора ЛИДЛ, като за целта бяха проведени редица срещи между ангажираните представители на двете организации.

Дейностите по проекта се извършват в партньорство с Националния природонаучен музей и с финансовата подкрепа на ЛИДЛ България.

3. Природозащитни дейности

Подадени бяха огромен брой сигнали, възражения/становища до институциите във връзка с установени нарушения; проведени бяха институционални срещи(участие в комисии в НС, срещи с ИАРА, ЮЗДП, ЮЦДП и други); написаха се редица доклади с разследвания по различни казуси в следните сфери:

- мВЕЦ в България;
- замърсяване на реки и водоеми;
- незаконно копане на баластра, представено като „чистене“ с цел осигуряване на проводимост – спечелени дела срещу разкопаване на Марица и Арда;
- борба с разрастващата се минна дейност в страната и заплахите за отравяне на всякакви повърхностни и подземни водни тела;
- всякакви намерения за сеч на крайбрежна растителност;
- борба с инсинератор край село Върбовка;
- подпомагане на местни общности в борбата им срещу изграждане на кариери в близост до населените места;

- множество сигнали срещу незаконни сметища;
- множество разпити и даване на показания в прокуратурата;
- подадени становища във връзка със заповедите за обявяване на 5 защитени зони от мрежата Натура 2000 край реки и постигнат успех при 33 река Марица, 33 Кършалево, 33 река Мечка;
- борба с проекта Fast Danube;
- борба със законопроекта за перки в Черно море;
- активно мероприятие срещу утвърждаването на безобразни ПУРН за новия планов период, срещу които са заведени и дела;
- активно мероприятие срещу утвърждаването на безобразни ПУРБ за новия планов период, срещу които са заведени и дела;
- утвърждаване и защита на режима хвани и пусни в България;
- други.

4. Съдебни дела

Те са последното стъпало в борбата срещу престъпленията, като огромна заслуга за това имат нашите членове Димитър Куманов и адвокат Любомир Костадинов. През 2024г. са заведени повече от 10 дела, а още толкова от предишни години бяха приключени. Успехът е променлив, но всяко спечелено дело е ценно.

5. Популяризиране на дейностите

5.1. Дейностите на Сдружението не останаха незабелязани, като специални репортажи за установените нарушения бяха излъчени по всички национални телевизии, БНР и други медии.

5.2. Организирахме две прожекции

5.3. Стоотици часове доброволен труд са вложени в развитието на комуникационните канали на сдружението

В сайта са публикувани 71 публикации, като се полагат редовно усилия по подобряване на отделните страници и категории, така че информацията да е по-достъпна и по прегледна.

В youtube канала има качени 177 видеа, добавени към 19 плейлиста (тематични канали), като от тях през 2024 са качени в канала 69 видеа. Общия брой на видеата, достъпни през плейлистите, е 332бр. видеа.

Стоотици фейсбук публикации.

5.5. Усилия към утвърждаване облика на сдружението като риболовна организация.

5.6. Написани са 9 броя свидетелства за дарение към физически лица

5.7. Организиране и провеждане на редовни месечни срещи за членовете, с теми засягащи работата на сдружението, презентации и други.

5.8. Организиран тийм-билдинг.

5.9. Три международни риболовни екскурзии за членовете.

6. Отличия

Български дарителски форум (БДФ) отличи инициативата „Дай шанс на Балканката“ в категорията „Най-сполучливо партньорство“ заедно с ЛИДЛ България.

07.02.2025г.,
гр.София

Изготвил: инж. Иван Пандъков
/Председател на Сдружение Балканка/